

УДК 336.012.23

Г.О. Крамаренко

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА

Обґрунтовано необхідність критичного аналізу сучасного стану розвитку суб'єктів фінансового посередництва в Україні на прикладі представників його фондового, кредитного та страхового сегментів. Висунуто припущення, що добре розвинена банківська, страхова, пенсійна системи є гарантією стабільного розвитку економіки за рахунок появи потужного джерела інвестицій. Доведено, що Україна має достатній потенціал для відновлення економічного зростання за умови впровадження комплексної стратегії розвитку суб'єктів фінансового посередництва.

Ключові слова: *суб'єкт фінансового посередництва, стратегія розвитку, кредитна спілка, ломбард, страховик, факторинг, фондова біржа.*

Фінансове посередництво здатне прискорити кругообіг фінансових ресурсів в економіці, знизити вартість залучення коштів і цим сприяти економічному зростанню країни. Розуміння його ролі як системи фінансування народного господарства дозволить розробити методи реструктуризації економіки через якісні перетворення фінансового ринку, що є нині надзвичайно актуальним завданням. Переважна більшість економічних відносин обслуговується суб'єктами фінансового посередництва, які спрямовують потоки фінансових ресурсів від кредиторів (інвесторів) до позичальників (реципієнтів). Розвинена банківська, страхова, пенсійна система є гарантією стабільного розвитку економіки країни за рахунок появи потужного джерела інвестицій.

Проблемам розвитку суб'єктів фінансового посередництва та їх ролі в економіці присвячено велику кількість наукових та практичних розробок вчених-економістів та практиків, таких як В. Базилевич, В. Галасюк, О. Гура, І. Крупка, В. Міщенко, В. Опарін, В. Ходаківська та ін. Проте існує певне коло невирішених питань, які стосуються особливостей функціонування суб'єктів фінансового посередництва в Україні на даному етапі та в перспективі. Актуальною є проблема докапіталізації банків та визначення необхідної їх кількості, проблема розкриття інформації небанківськими фінансовими установами, і головне – підвищення довіри споживачів фінансових послуг до цих установ.

Фінансовий ринок включає ринок грошей, валюти, кредитних ресурсів, цінних паперів [1]. Розвинута інфраструктура фінансового посередництва відображає гнучкість фінансової системи і швидкість, з якою вона може пристосовуватися до змін в економічному і політичному житті країни та світу [2]. Структура фінансового ринку являє собою сукупність фондового, кредитного, страхового і валютного ринків. У розвинутих країнах клю-

човою ланкою виступає фондовий ринок, якій надає інструменти для інших сегментів; кредитний ринок має сприяти прискоренню оборотності фінансових ресурсів в економіці; страховий ринок забезпечує захист майнових інтересів споживачів страхових послуг; основною функцією валютного ринку є забезпечення взаємозв'язку між ринками різних країн [3].

Отже, **метою статті** є критичний аналіз сучасного стану та прогнозування перспектив розвитку представників кожного із секторів фінансового ринку, що зумовлює постановку таких завдань: аналіз стану фондового сегмента фінансового ринку; аналіз стану кредитного сегмента ринку на прикладі кредитних спілок, ломбардів та факторингових послуг; аналіз страхового ринку на прикладі компаній з ризикового та особистого страхування та формулювання висновків та рекомендацій з подальшого функціонування суб'єктів фінансового посередництва в економіці України.

За роки існування фондового ринку в Україні Комісія з цінних паперів та фондового ринку [4] й Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку [5] створили єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку, запровадили систему розкриття інформації, систему електронного подання звітності емітентів цінних паперів. Проте налагоджена інфраструктура не позбавляє вітчизняний фондовий ринок певних проблем, що заважають його подальшому розвитку: низька ліквідність і капіталізація, дефіцит вільних фінансових ресурсів для інвестицій, низька частка біржового сегмента ринку, обмежена кількість ліквідних фінансових інструментів. Важливим індикатором фондового ринку є обсяг торгів, який дає можливість оцінити загальну ситуацію (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2011–2015 рр. млрд грн

Обсяг торгів	2011	2012	2013	2014	2015
На біржовому ринку	235,44	263,67	463,43	619,70	286,21
На позабіржовому ринку	1935,66	2267,20	1213,54	1712,25	1886,46
На фондовому ринку	2171,10	2530,87	1676,97	2331,94	2172,67

Найбільший обсяг торгів на ринку цінних паперів зафіксовано у I кварталі 2015 р. – 646,52 млрд грн (29,76% від сукупного обсягу). З 2015 року біржовий сегмент зменшується, і спостерігається консолідація торгівлі цінними паперами (табл. 2) [6].

Таблиця 2

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами організаторів торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту) у 2015 р., млн грн

Види інструментів	Організатор торгівлі									
	ПЕРСПЕКТИВА	ПФТС	УБ	КМФБ	СЕФБ	ПФБ	УМВБ	УМФБ	ІННЕКС	Всього
Акції	475,0	506,2	3352,3	801,8	6,5	553,3	100,2	5,4	4,4	5810,8
Облігації підпр.	3079,8	6049,7	625,5	2071,0	1403,9	0,0	0,0	0,0	0,0	13533,9

Види інструментів	Організатор торгівлі									
	ПЕРСПЕКТИВА	ПФТС	УБ	КМФБ	СЕФБ	ПФБ	УМВБ	УМФБ	ІННЕКС	Всього
Державні облигації України	204982,1	44886,8	264,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	250133,3
Облігації місцевої позики	14,1	0,2	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,8
Депоз. сертиф. НБУ	6996,9	1717,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8714,5
Інвест. сертиф.	1351,4	21,4	72,0	682,3	3,1	38,0	0,0	0,5	0,7	2170,2
Опціонні контр.	613,9	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	615,3
Деривативи	2819,0	0,0	2372,7	0,0	0,0	0,0	18,5	0,0	0,0	5210,2
Усього	220332,2	53181,8	6692,4	3565,3	1413,4	591,3	118,7	5,9	5,1	286208,0

Найважливішим завданням фондового ринку є стимулювання притоку інвестицій в економіку України через інтеграцію у світові ринки капіталу та імплементацію найкращих європейських стандартів та практик, а також принципів, рекомендованих IOSCO – Міжнародною організацією регуляторів ринків цінних паперів [7].

Найбільшу частку за кількістю установ на кредитному ринку України мають кредитні спілки, які разом з фінансовими компаніями поступово відвоюють у банків свою нішу на ринку споживчого кредитування. Найбільший попит тут мають споживчі кредити 61,3% від суми кредитів (1 100,6 млн грн) [8]. Діапазон середньозважених відсоткових ставок за кредитами, які надані членам кредитних спілок, досить широкий (табл. 3): найбільша кількість кредитних спілок 113 (28,6%) надають кредити за середньозваженою ставкою в межах від 40% до 50% річних.

Таблиця 3

Поділ кредитних спілок за середньозваженими відсотковими ставками за кредитами станом на 01.01.2016 р.

Інтервали відсоткових ставок	Кількість кредитних спілок, які подали звітні дані за 2015 р.	Частка від загальної кількості кредитних спілок, %
До 10 %	45	11,4
10-20%	18	4,5
20-30%	30	7,6
30-40%	86	21,8
40-50%	113	28,6
50-60%	64	16,2
60-70%	26	6,6

Інтервали відсоткових ставок	Кількість кредитних спілок, які подали звітні дані за 2015 р.	Частка від загальної кількості кредитних спілок, %
70-80%	1	0,3
Більше 80%	12	3,0
Всього	395	100,0

Проблемні аспекти функціонування кредитних спілок можна вирішити шляхом розробки заходів з підвищення надійності та конкурентоспроможності кредитних спілок.

На сучасному етапі зменшується обсяг роздрібних кредитних послуг банків, проте зростає роль ломбардів як кредиторів населення, покликаних активізувати сукупний попит в економіці. Нині популярність ломбардів зросла, оскільки клієнтів приваблює можливість максимально швидко отримати необхідну суму грошових коштів. Основні показники діяльності ломбардів наведено у табл. 4.

Таблиця 4

Основні показники діяльності ломбардів в Україні

Показник	31.03.2014	31.03.2015	31.03.2016	Темпи приросту			
				2015/2014		2016/2015	
				Абс.	%	Абс.	%
Кількість ломбардів (на кінець періоду)	479	478	478	-1	-0,2	0	0,0
Сума наданих фінансових кредитів під заставу (млн грн)	1835,8	3062,5	3689,0	1226,7	66,8	626,5	20,5
Кількість наданих фінансових кредитів під заставу, тис. шт.	2764,9	2743,3	2795,0	-21,6	-0,8	51,7	1,9
Сума погашених фінансових кредитів (млн грн), у т.ч.	1749,7	2793,3	3478,3	1043,6	59,6	685	24,5
Погашено за рахунок майна наданого в заставу	106,9	186,5	322,8	79,6	74,5	136,3	73,1
Кількість договорів, погашених за рахунок майна, наданого в заставу (тис. шт.)	252,3	303,5	250,7	51,2	20,3	-52,8	-17,4

Дані табл. 4 свідчать про збільшення загальних обсягів кредитування ломбардами за I кв. 2016 р. порівняно з минулим роком. Сума наданих фінансових кредитів під заставу та сума погашених фінансових кредитів збільшились на 20,5 та 24,5% відповідно, а кількість наданих фінансових креди-

тів під заставу збільшились на 1,9%. При загальному збільшенні обсягів кредитування (20,5%) змінилась питома вага фінансових кредитів, виданих під виробу з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння (з 87,6 до 80,6%), побутової техніки (з 12,1 до 19,1%), та автомобілів (з 0,2 до 0,1%) [9].

Отже, необхідно посилити державний контроль за діяльністю ломбардів; оптимізувати мережу ломбардів та централізувати їх діяльність, що потребує подальшого дослідження та розробки стратегічного плану розвитку.

На сьогодні одним із перспективних видів фінансових послуг є факторинг – основний інструмент управління дебіторською заборгованістю. На відміну від розвинених країн в Україні найбільшими операторами даного ринку є не спеціалізовані компанії, а банки. Протягом 2015 р. фінансові компанії уклали 14 267 договорів факторингу на загальну суму 16 555,9 млн грн, виконали 12 367 договорів на суму 16 786,4 млн грн (табл. 5).

Таблиця 5

Динаміка надання фінансовими компаніями послуг факторингу

Показник	2013	2014	2015
Вартість договорів факторингу, млн грн	10014,8	23525,7	16555,9
Кількість договорів факторингу, од.	19949	17671	14267

Станом на 01.01.2016, порівняно з 01.01.2015 р., відбулося зменшення фінансування факторингових операцій за рахунок: власних коштів на 9,2% (1 388,6 млн грн); банківських кредитів на 83,9% (4 132,7 млн грн). Поділ за галузями обсягів наданих фінансових послуг за укладеними договорами факторингу наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Поділ договорів факторингу за галузями, млн грн

Галузь	2013	2014	2015	Темпи приросту 2015/2014	
				Абс.	%
Будівництво	55,1	69,6	91,3	21,7	31,2
Добувна промисловість	0,0	0,1	0,0	-0,1	-100,0
Легка промисловість	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Машинобудування	0,3	0,0	0,0	0,0	-
Металургія	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Сільське господарство	17,5	1,3	29,7	28,4	2187,4
Сфера послуг	152,6	1501,8	738,3	-763,5	-50,8
Транспорт	1,7	3,0	50,0	47,0	1566,7
Харчова промисловість	115,1	133,2	105,0	-28,2	-21,2
Хімічна промисловість	2,1	0,0	0,0	0,0	-
Інші	9695,1	21817,0	15541,5	-6275,5	-28,8
Всього	10039,1	23525,7	16555,9	-6969,8	-29,6

Найбільші темпи зростання продемонстрували укладені договори факторингу за такими галузями: транспорт – у 15,7 раза (на 47,0 млн грн), сільське господарство – 21,9 раза (на 28,4 млн грн).

Ринок страхування має забезпечувати підприємцям надійну охорону їхніх інтересів від несприятливих наслідків техногенних аварій, фінансових ризиків, криміногенних факторів, стихійних лих. Динаміку страхових премій за видами страхування за 2014–2015 рр. наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Страхові премії за видами страхування за 2014–2015 рр.

Види страхування	Страхові премії, млн грн				Структура			
	Валові		Чисті		валових страхових премій, %		чистих страхових премій, %	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у т.ч.:	24 607,5	27 549,4	16 433,1	20 168,3	91,9	92,6	88,4	90,2
Добровільне особисте страхування	3 229,0	3 224,9	2 767,7	3 039,7	12,1	10,8	14,9	13,6
Добровільне майнове страхування	15 960,6	17 111,3	9 345,7	10 944,3	59,6	57,5	50,3	49,0
– в т.ч. страхування фінансових ризиків	4 339,9	3 598,6	2 019,1	2 172,9	16,2	12,1	10,9	9,7
Добровільне страхування відповідальності	1 582,4	2 290,8	786,6	1 608,9	5,9	7,7	4,2	7,2
Недержавне обов'язкове страхування	3 835,5	4 922,4	3 533,1	4 575,4	14,3	16,6	19,0	20,5
– в т.ч. страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	3 149,3	4 044,2	2 887,7	3 742,0	11,8	13,6	15,5	16,7
Державне обов'язкове страхування	0	0	0	0	0	0	0	0

Дані табл. 7 свідчать про те, що добровільне майнове страхування займає найбільш вагоме місце серед ризикового страхування за сумою страхових премій; також значне місце займає недержавне обов'язкове страхування. Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 01.01.2016 р. становив 27,2% (табл. 8).

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками 2015 р. значно збільшилася [10].

Таблиця 8

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат, %			
	Валові		Чисті	
	2014	2015	2014	2015
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19,6	27,6	28,3	35,3
Добровільне особисте страхування	42,0	46,2	49,0	48,9
Добровільне майнове страхування	13,8	24,5	22,4	36,6
– в тому числі страхування фінансових ризиків	1,1	39,0	2,1	57,9

Види страхування	Рівень страхових виплат, %			
	Валові		Чисті	
	2014	2015	2014	2015
Добровільне страхування відповідальності	3,6	22,5	7,2	17,9
Недержавне обов'язкове страхування	31,5	28,8	32,5	29,1
– в т.ч. страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	31,5	28,8	32,5	29,1
Державне обов'язкове страхування	0	0	0	0

Страхування життя є важливим соціальним інструментом за такими напрямками: ризикове страхування життя (на випадок смерті, від нещасних випадків, захворювань та інвалідності); змішане (накопичувальне страхування з одночасним страховим захистом на випадок смерті або з метою накопичення коштів до певної дати чи події); пенсійне страхування.

Ринок особистого страхування має великий потенціал розвитку, крім того, чинним законодавством передбачена можливість надання кредиту застрахованій особі під заставу викупної суми [11]. Збільшення страхових виплат зі страхування життя пов'язане із збільшенням виплат за іншими договорами накопичувального страхування на 252,7 млн грн, або на 132,0% (станом на 31.12.2014 р. – 191,5 млн грн, станом на 31.12.2015 р. – 444,2 млн грн) (табл. 9).

Таблиця 9

Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2013–2015 рр., млн грн

Показник	2013	2014	2015
Обсяг валових премій зі страхування життя	2476,7	2159,8	2186,6
Обсяг валових виплат зі страхування життя	149,2	239,2	491,5
Рівень страхових виплат зі страхування життя, %	6,0	11,1	22,5

Отже, можна сформулювати такі тенденції розвитку страхового ринку: сегменти страхування життя, транспорту та заставного майна зменшуються через загальне зниження купівельної спроможності населення; премії з обов'язкового страхування ОСЦПВ збільшуються через підвищення тарифів; в випадку якщо НБУ стане регулятором і страхової діяльності, на страховий ринок чекає велика хвиля банкрутств.

У результаті наглядової діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг) в 2016 р. анульовано 470 ліцензій, з яких 459 належали страховим компаніям (СК), 10 – кредитним установам, одна – недержавному пенсійному фонду [12].

У 2016 р. Нацкомфінпослуг працювала в умовах обмежень на інспекційну діяльність, проводячи лише пруденційний нагляд (попередній нагляд, який дозволяє реєструвати потенційні можливості ускладнень та проблем в діяльності фінансових установ), приділяючи особливу увагу дотриманню

фінустановами критеріїв і нормативів ліквідності, капіталу та якості активів, а також систем управління ризиками.

На жаль, у Комісії не було можливості проводити позапланові виїзні перевірки без узгодження з державними та правоохоронними органами, проте регулювання діяльності фінустанов виключно на підставі одержуваної звітності є недостатнім, що підтверджується прикладом СК «Гарант-Лайф», керівництво якої, надаючи прийнятні звіти про фінансовий стан, зникло з грошима клієнтів.

Зараз керівництво Нацкомфінпослуг вважає пріоритетним напрямом у сфері нагляду посилення вимог про розкриття банками інформації, оскільки небанківські фінансові установи втрачають кошти через банкрутство банків.

Крім цього, необхідно ввести більш чутливі індикатори зміни фінансового стану компаній, що застосовуються в ході аналізу фінансової звітності, та запровадити регулярне стрес-тестування фінансових установ для визначення їх фінансової стійкості, як це робить НБУ, застосовуючи стрес-тести для оцінки стану банків і виявлення їх потреби в додатковій капіталізації.

Кількість фінансових установ за більшістю видів послуг у 2016 р. скорочувалася (табл. 10). Винятком стали лише фінансові компанії, які демонструють стабільний приріст.

Таблиця 10

Кількість фінансових установ в Україні у 2014–2016 рр. [12]

Суб'єкти	Кількість фінансових установ		
	2014	2015	2016
Страхові компанії	382	361	310
Кредитні установи	711	728	621
Ломбарди	477	482	456
Фінансові компанії	415	571	650
Недержавні пенсійні фонди	76	72	64
Всього	2061	2214	2101

При цьому варто відзначити, що протягом 2016 р. ломбарди відкрили 429 нових структурних підрозділів, фінансові компанії – 324, інші кредитні установи – 310 відокремлених підрозділів, що пояснюється низькою активністю банків на ринку споживчого кредитування через його ризикованість.

У 2016 р. до Нацкомфінпослуг надійшло близько 6,25 тис. звернень від громадян та державних органів щодо дій небанківських фінустанов, тобто кількість скарг від клієнтів порівняно з попереднім роком зменшилася на 5% [12]. Відзначимо, що найчастіше клієнти страховиків зверталися в Нацкомфінпослуг з таких приводів: порушення термінів виплати або зменшення суми страхового відшкодування; відмова страховика від виплати пені за несвоєчасне страхове відшкодування; безпідставна відмова страховика у виплаті страхового відшкодування; визначення розміру шкоди від пошкодження транспортного засобу з порушенням порядку, встановленого законодавством.

Щодо звернень членів кредитних спілок, то найчастіше скаржилися на неповернення депозитних вкладів. При цьому, за даними регулятора, більшість кредитних спілок, на які надходять скарги, вже виключені з Держреєстру фінустанов і мають невиконані зобов'язання перед вкладниками.

У зверненнях з питань врегулювання відносин з ломбардами, фінансовими компаніями та іншими фінустановами більшість клієнтів скаржилася на порушення або невиконання договірних зобов'язань.

Слід відзначити, що 75% звернень стосуються страхового ринку. Отже, за підсумками 2016 р. в результаті заходів, прийнятих Комісією на підставі поданих скарг, страховики додатково виплатили клієнтам близько 118 млн грн страхового відшкодування, що на 40% більше, ніж в 2015 р.

Отримуючи скарги страхувальників, Нацкомфінпослуг найчастіше вимагала від страхових компаній надати інформацію про поточну кредиторську заборгованість за договорами страхування перед страхувальниками, а в разі виявлення порушень і зловживань складала відповідні акти і видавала приписи про їх усунення. При цьому за минулий рік було затверджено тільки два плани фінансового оздоровлення страхових компаній.

Нині в Нацкомфінпослуг роблять упор на впровадження нового інструментарію для консолідованого нагляду за небанківськими фінансовими установами. У рамках цього процесу для здійснення нагляду за діяльністю фінансових груп, що включають банки, страхові, інвестиційні та інші фінансові компанії, вже підключилася Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і НБУ [12].

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що Україна має достатній економічний потенціал для розбудови національного фондового ринку, темпи зростання якого випереджатимуть динаміку зростання валового внутрішнього продукту. Ринок цінних паперів повинен функціонувати як регульований елемент цілісної фінансової системи, синхронізований з банківським сектором і системою державних фінансів. З огляду на це, в Україні необхідно впровадити цілісну стратегію розвитку фінансового посередництва, а саме: моніторинг діяльності фінансових установ з боку регуляторів для своєчасного виявлення проблем та загроз; врегулювання продажу проблемних активів; розробку програми реструктуризації кредитів; вдосконалення системи захисту прав інвесторів і споживачів.

Такі стратегічні напрями розвитку фінансового посередництва нададуть можливість забезпечити його прозорість, створять сприятливі умови для потенційних інвесторів і підвищать ліквідність фінансових інструментів для обслуговування економіки України.

Список використаних джерел

1. Стоян В.І. Фінансовий ринок України: проблеми і перспективи розвитку / В.І. Стоян // Фінанси України. – 2000. – № 12. – С. 135–141.
2. Башнянин Г.І. Фінансові системи в економіці держави / Г.І. Башнянин // Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 15–18.
3. Батрименко Б.Б. Проблеми функціонування фінансової системи України / Б.Б. Батрименко // Наукові праці НДФІ. – 2004. – № 1–2. – С. 15–19.

4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/db/emitent>
6. Пільо Т. Перспективи розвитку фондового ринку України [Електронний ресурс] / Т. Пільо. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=393>
7. Офіційний сайт International Organization of Stock market Commissions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iosco.org/>
8. Про оприлюднення огляду ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://a-kryvenko.blogspot.ru/2012/06/2011.html>
9. Україна фінансова: інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/156.htm
10. Про оприлюднення підсумків діяльності небанківських фінансових установ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-opriyudnennja-ogljadu-rinkiv-finansovih-poslug-ta-pidsu-doc67899.html>
11. Страхування життя в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marshaller.com.ua/tymchenko-t-a-strahuvannya-zhyttya-v-ukrajini/>
12. Офіційний сайт Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>

References

1. Stoyan, V.I. *Finansovy rynek Ukrainy: problemy i perspektivy rozvytku* [The financial market of Ukraine: problems and prospects of development]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], 2000, no. 12, pp. 135-141.
2. Bashnyanin, G.I. *Finansovi systemy v ekonomitsi derzhavy* [Financial systems in the national economy]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], 2008, no. 10, pp. 15-18.
3. Batrymenko, B.B. *Problemy funktsionuvannya finansovoy systemy Ukrainy* [The problems of functioning of the financial system of Ukraine]. *Naukovi pratsi NDFI* [Scientific papers of NDFI], 2004, no. 1-2, pp.15-19.
4. The official website of the National Commission on Securities and Stock Market. – Available at: <http://nssmc.gov.ua/> (Accessed 30 March, 2016).
5. The official website of the Agency for Infrastructure Development stock market of Ukraine. Available at: <http://smida.gov.ua/db/emitent> (Accessed 30 March, 2016).
6. Pilyo, T. *Perspektyvy rozvytku fondovogo rynku v Ukraini* [Prospects of Ukraine's stock market]. Available at: <http://libfor.com/index.php?newsid=393> (Accessed 27 March, 2016).
7. The official website of International Organization of Stock market Commissions. Available at: <https://www.iosco.org/> (Accessed 27 March, 2016).

8. Pro opryludnennya oglyafu rynkiv finansovykh poslug [On publishing the review of Financial Services]. Available at: <http://a-kryvenko.blogspot.ru/2012/06/2011.html> (Accessed 28 March, 2016).

9. Ukraine financial: information-analytical portal Ukrainian Financial Development Agency. Available at: http://ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/156.htm (Accessed 28 March, 2016).

10. Pro opryludnennya pidsumkiv diyalnosti nebankivskykh finansovykh ustanov [On publishing the results of non-bank financial institutions]. Available at: <http://document.ua/pro-oprilyudnennja-ogljadu-rinkiv-finansovih-poslug-ta-pidsu-doc67899.html> (Accessed 29 March, 2016).

11. Snrahuvannya zhyttya v Ukraini [Life insurance in Ukraine]. Available at: <http://www.marshaller.com.ua/tymchenko-t-a-strahuvannya-zhyttya-v-ukrajini/> (Accessed 29 March, 2016).

12. The official website of the National Commission, which performs state regulation of financial services markets Ukraine. Available at: <http://www.dfp.gov.ua> (Accessed 30 March, 2016).

Обоснована необхідність критического аналізу сучасного стану розвитку суб'єктів фінансового посередництва в Україні на прикладі представителів його фондового, кредитного і страхового сегментів. Висунуто припущення, що високорозвита банківська, страхова і пенсійна система являються гарантією стабільного розвитку економіки за рахунок появи потужного джерела інвестицій. Доведено, що Україна має достатній потенціал для відновлення економічного зростання при умові впровадження комплексної стратегії розвитку суб'єктів фінансового посередництва.

Ключевые слова: *суб'єкт фінансового посередництва, стратегія розвитку, кредитний союз, ломбард, страховик, факторинг, фондова біржа.*

The necessity of a critical analysis of the current state of financial intermediation subject development in Ukraine by the example of its stock, credit and insurance segment representatives is grounded. The author sets the hypothesis that a well-developed banking, insurance and pension system is a guarantee of stable economic development through the emergence of a powerful source of investment. It is proved that Ukraine has sufficient potential for restoring of economic growth, provided with an integrated strategy for the development of financial intermediation subjects.

Key words: *subject of financial intermediation, development strategy, credit union, pawnshop, insurer, factoring, stock exchange.*

Одержано 21.11.2016